

Datum

2019-03-28

SAN § 29

Au § 50

Dnr SAN 2019/25

Överenskommelse om hälsoundersökning, tandhälsoundersökning och läkarundersökning för barn och unga som placeras utanför hemmet samt tillhörande rutiner

Kommunerna i Västmanland och Region Västmanland har sedan maj 2015 en länsgemensam överenskommelse och samverkansrutin. Från den 15 april 2017 är det lagstadgat att socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska ingå en överenskommelse om samarbete för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Syftet med överenskommelsen är att tydliggöra respektive parts ansvar för barn och ungas hälsa i samband med att socialnämnden beslutar att barn och unga ska placeras för vård utanför hemmet, och den gäller för barn och unga från 0 år till 20 år.

Strategisk regional beredning beslutade på sammanträde 2018-06-08 att rekommendera regionstyrelsen och länets respektive kommuner att godkänna och teckna överenskommelse om hälsoundersökning, tandhälsoundersökning och läkarundersökning för barn och unga som placeras utanför hemmet samt tillhörande rutiner.

Beslut**Social- och arbetsmarknadsnämnden beslutar**

att föreslå Kommunstyrelsen att anta *Överenskommelse om hälsoundersökning, tandhälsoundersökning och läkarundersökning för barn och unga som placeras utanför hemmet* mellan Region Västmanland och Köpings kommun.

Exp. till: Kommunstyrelsen
Diariet

2018-08-29

Att Ann Tjernberg
Susanne Holmsten

Organ Regionstyrelsen

Plats Sammanträdesrum Mälaren, Regionhuset, Västerås

Tidpunkt Onsdagen den 29 augusti 2018

---

§ 216 Överenskommelse om hälsundersökning, tandhälsundersökning och läkarundersökning för barn och unga som placeras utanför hemmet samt tillhörande rutiner

RV181062

Sammanfattning

Strategisk regional beredning beslutade 2018-06-08 § 39 att rekommendera regionstyrelsen och länets respektive kommuner att godkänna och teckna överenskommelse om hälsundersökning, tandhälsundersökning och läkarundersökning för barn och unga som placeras utanför hemmet samt tillhörande rutiner.

Beskrivning av ärendet

Region Västmanland och kommunerna i Västmanland har sedan maj 2015 en läns-gemensam överenskommelse och samverkansrutin: Läkarundersökning, bedömning av tandhälsa samt former för samarbete med barn- och ungdomspsykiatri i samband med att barn placeras i familjehem eller hem för vård eller boende (HVB). Från den 15 april 2017 är det lagstadgat att socialtjänsten (SoL 5 kap. 1 d §) och hälso- och sjukvården (HSL 16 kap. 3 §) ska ingå en överenskommelse om samarbete för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Målgruppen har vidgats till att även omfatta unga vuxna till och med 20 år.

Syftet med överenskommelsen är att tydliggöra respektive parts ansvar för barn och ungas hälsa i samband med att socialnämnden beslutar att barn och unga ska placeras för vård utanför hemmet. Överenskommelsen omfattar följande områden:

- Hälsundersökning enligt 11 kap. 3 a § socialtjänstlagen (SoL) och Lag om hälsundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet enligt 1 §
- Undersökning av tandhälsan eftersom en hälsundersökning även ska omfatta tandhälsan (Prop. 2016/17:59)
- Läkarundersökning enligt 32 § LVU
- Former för samarbete med barn- och ungdomspsykiatri

Överenskommelsen gäller för barn och unga från och med 0 år till och med 20 år som placeras utanför hemmet.

Parter är Region Västmanland och varje enskild kommun i Västmanlands län. För Region Västmanland innebär förslaget ingen tillkommande kostnad.

2018-08-29

Bakgrund

Forskningsstudier visar att barn och unga som växer upp i samhällsvård har sämre fysisk hälsa, inklusive tandhälsa, och psykisk hälsa än barn i allmänhet. Detta gäller både under placeringstiden och senare i livet. Forskningen visar också att barn och unga i samhällsvård många gånger har brister i vaccinationsskydd, sämre tandhälsa och att de inte har tagit del av kontrollerna inom barn- och elevhälsovård i samma utsträckning som andra barn. Utifrån det aktuella kunskapsläget kan barn och unga som placeras utanför hemmet betraktas som en högriskgrupp för framtida hälso-problem. Tidiga och samordnade insatser är därför av mycket stor vikt.

Syftet med att låta barn och unga genomgå en hälsoundersökning är att upptäcka aktuella och tidigare försummade hälso- och sjukvårdsbehov som barnet kan ha. Hälsoundersökningen ska ge underlag för åtgärder och fortsatt uppföljning. Vad som framkommer vid undersökningen ska ge barnets nya omsorgspersoner (familjehems-föräldrar, personal på HVB eller Statens institutionsstyrelse och så vidare) en ökad möjlighet att hjälpa barnet till en bättre hälsa. Syftet är också att barnet/den unga ska få vård och insatser som är av god kvalitet och samordnade mellan social-nämndens och hälso- och sjukvårdens verksamheter. Överenskommelsen är ett komplement till lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd.

Regionstyrelsens beslut

1. Region Västmanland godkänner överenskommelse om hälsoundersökning, tandhälsoundersökning och läkarundersökning för barn och unga som placeras utanför hemmet samt tillhörande rutiner.

Paragrafens slut -----

Vid protokollet

Christina Ersson, mötessekreterare

Justerat 2018-09-10

Denise Norström
OrdförandeHelena Hagberg
JusterareAtt justeringen tillkännagivits på regionens anslagstavla
2018-09-10 intygas:Christina Ersson
Rätt utdraget intygas 2018-09-13

Christina Ersson

Överenskommelse om hälsoundersökning, tandhälsoundersökning och läkarundersökning för barn och unga som placeras utanför hemmet. Tillhörande rutiner i bilaga.

Överenskommelsen gäller från 2018-05-21

Respektive kommunlogotyp

Denise Norström
Regionstyrelsens ordförande
Region Västmanland

Innehåll

Överenskommelse	3
1. Inledning och bakgrund.....	3
Inledning.....	3
Bakgrund	4
2. Överenskommelse mellan region Västmanland och länets kommuner	4
Syftet med överenskommelsen	4
Några viktiga begrepp	4
Överenskommelsens omfattning.....	5
Parter.....	5
Överenskommelsen ska göras känd av huvudmännen.....	5
Överenskommelsen gäller från att den är beslutad	5
3. Huvudmännens ansvar.....	6
Socialtjänsten ska inhämta information	6
Hälsoundersökning.....	6
Tandhälsoundersökning	7
Läkarundersökning enligt LVU	7
Var undersökningarna ska göras	7
Socialtjänstens ansvar när barn och unga ska genomgå hälso-eller läkarundersökning.....	7
Ingen kostnad för beställande socialnämnd	7
Samverkan genom SIP	8
Konsultation för barnpsykiatrisk bedömning av barn och unga upp till 18 år.....	8
4. Avvikelse ska rapporteras	8
Referenser	8
Bilagor	8
Bilaga 1. Rutiner	9
1. Inledning och bakgrund.....	9
2. Överenskommelse mellan region Västmanland och länets kommuner	9
3. Huvudmännens ansvar.....	9
Socialtjänsten har ansvar för att ge information	9
Socialtjänsten har ansvar för informationsinhämtning	9
Hälsoundersökning - Tillvägagångssätt	10
Förberedelser inför hälsoundersökning.....	10
Hälsoundersökning - bedömning, åtgärder och uppföljning	10
Tandhälsoundersökning - Tillvägagångssätt	11
Förberedelser inför tandhälsoundersökning	11

Tandhälsundersökning - bedömning, åtgärder och uppföljning.....	12
Läkarundersökning enligt LVU - Tillvägagångssätt.....	12
Förberedelser inför läkarundersökning (LVU).....	12
Bedömning, åtgärder och uppföljning – läkarundersökning (LVU).....	13
Skriftlig återkoppling – hälsundersökning, tandhälsundersökning och läkarundersökning.....	13
När krävs vårdnadshavares samtycke	13
Samverkan - SIP	14
Samverkan med barn- och ungdomspsykiatri (BUP)	14
Bilaga 2 Till Barn- och ungdomskliniken (0-17 år)/Till FLM (18-20 år)	16
Bilaga 3 Till berörd tandvårdsenhet	17

Överenskommelse

1. Inledning och bakgrund

Inledning

Landstinget Västmanland och kommunerna i Västmanlands län beslutade den 15 maj 2015 att anta en länsgemensam överenskommelse och samverkansrutin: *Läkarundersökning, bedömning av tandhälsa samt former för samarbete med barn- och ungdomspsykiatri i samband med att barn placeras i familjehem eller hem för vård eller boende (HVB)*. Med anledning av ändringar i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen föreslås den tidigare överenskommelsen ersättas med föreliggande överenskommelse.

Chefsforum framförde, vid möte i december 2017, önskemål om att överenskommelsen och rutinerna skulle skiljas åt då beslut om överenskommelser är en fråga för den politiska nivån, medan rutiner lämpligen beslutas av ansvariga chefer.

Syftet med överenskommelsen och rutinerna är att tydliggöra parternas ansvarsområden för barn och ungas hälsa i samband med att socialnämnden beslutar att barn och unga ska placeras för vård utanför hemmet. Överenskommelsen och rutinerna omfattar barn och unga i åldern 0–20 år.

Cecilia Öhrn, regional utvecklingsledare för den sociala barn- och ungdomsvården (2016-2017) har, i dialog med en arbetsgrupp, reviderat den ursprungliga överenskommelsen utifrån den ändrade lagstiftningen och de revideringar av utredningsmodellen BBIC (Barns behov i centrum) som gjorts av Socialstyrelsen.

Arbetsgruppen har bestått av:

- *Peter Jotorp*, verksamhetschef, Barn- och ungdomskliniken, Västmanlands sjukhus Västerås, Region Västmanland
- *Eva Sandberg*, bedömningstandläkare, Tandvårdsenheten och Vårdvalsenheten, Region Västmanland
- *Margit Farkas*, verksamhetschef Barn- och ungdomspsykiatri, Region Västmanland
- *Gunilla Westberg*, myndighetschef, Sociala nämndernas förvaltning, Västerås stad
- *Sara Alverås*, enhetschef, Surahammars kommun
- *Cecilia Öhrn*, regional utvecklingsledare Region Västmanland
- *Susanne Holmsten*, utvecklingsstrateg, Region Västmanland

Utvecklingsstrateg Susanne Holmsten har delat texten i två delar utifrån chefsforums önskemål om att överenskommelsen och den praktiska tillämpningen skulle skiljas åt. I samband med det har viss bearbetning av texten gjorts.

Bakgrund

Rätten till bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa är en av barnets grundläggande rättigheter, enligt FN:s konvention om barns rättigheter. Sedan den 1 januari 2013 är socialtjänstens ansvar för de placerade barnens/ungas hälsa förtydligat i SoL. Enligt 6 kap. 7 § SoL ska socialtjänsten verka för att barn/unga som är placerade utanför hemmet får den hälso- och sjukvård de behöver. Hälso- och sjukvården har en skyldighet att samverka med socialtjänsten kring barn/unga som far illa eller riskerar att fara illa (2 f § HSL och 6 kap.5 § PSL).

Flera forskningsstudier visar att barn och unga som är föremål för samhällsvård har sämre fysisk hälsa, tandhälsa, och psykisk hälsa än barn i allmänhet. Det gäller både under placeringstiden och senare i livet. Studier visar också att barn och unga i samhällsvård många gånger inte har tagit del av barnhälsovård och elevhälsovård. Barn i samhällsvård har (generellt sett) brister i vaccinationsskydd och sämre tandhälsa än barn i allmänhet. Utifrån det aktuella kunskapsläget bör barn och unga som placeras utanför hemmet betraktas som en högriskgrupp vad gäller framtida hälsoproblem. Tidiga och samordnade insatser är därför av mycket stor vikt (Prop. 2016/17:59).

Från och med den 15 april 2017 är det lagstadgat att socialtjänsten (SoL kap.5, 1 d §) och hälso- och sjukvården (HSL kap. 16 kap 3 §) ska ingå en överenskommelse om samarbete för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

2. Överenskommelse mellan region Västmanland och länets kommuner

Syftet med överenskommelsen

Syftet med denna överenskommelse är att se till att barn och unga får möjlighet att genomgå en hälso- eller läkarundersökning inför placering utanför hemmet.

Hälsoundersökningen ska göras för att upptäcka aktuella och tidigare försummade hälso- och sjukvårdsbehov hos barnet. Hälso- och läkarundersökningarna ska ge underlag för åtgärder och fortsatt uppföljning. Det som framkommer genom undersökningarna ska ge barnets nya omsorgspersoner (familjehemsföräldrar, personal på HVB eller SiS o.s.v.) en ökad möjlighet att hjälpa barnet till en bättre hälsa (Prop. 2016/17:59). Syftet är vidare att det enskilda barnet eller ungdomen ska få vård och insatser som är av god kvalitet och samordnade mellan socialnämndens och hälso- och sjukvårdens verksamheter.

Överenskommelsen är ett komplement till lagstiftningen och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.

Några viktiga begrepp

Hälsoundersökning är det begrepp som används i socialtjänstlagen, i hälso- och sjukvårdslagen, tandvårdslagen och i lagen om hälsoundersökningar av vård och unga utanför det egna hemmet. Läkarundersökning är det begrepp som används i Lag med särskilda bestämmelser om vård och unga (LVU)¹. En läkarundersökning enligt LVU är inte lika omfattande som en hälsoundersökning. En läkarundersökning enligt LVU bör därför kompletteras med en

---

¹ LVU är en tvålagslagstiftning

hälsundersökning. Hälsundersökningen ska omfatta både den fysiska och psykiska hälsan liksom tandhälsan, i enlighet med lagstiftningen och denna överenskommelse.

Överenskommelsens omfattning

Överenskommelsen omfattar följande områden:

- Hälsundersökning enligt 11 kap. 3 a § Socialtjänstlagen (SoL)² och Lag om hälsundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet enligt 1 §.³
- Undersökning av tandhälsan eftersom en hälsundersökning även ska omfatta tandhälsan (Prop. 2016/17:59).
- Läkarundersökning enligt 32 § LVU⁴.
- Former för samarbete med barn- och ungdomspsykiatri.

Överenskommelsen gäller för barn och unga 0-20 år, det vill säga från och med 0 år till och med 20 år, som vårdas eller ska vårdas utanför hemmet.

(Överenskommelsen och samverkansrutinerna omfattar inte de fall då läkarundersökning genomförs p.g.a. att socialtjänsten gjort en polisanmälan om misstanke om brott mot barn.)

Parter

Parter är Region Västmanland och varje enskild kommun i Västmanlands län.

Överenskommelsen ska göras känd av huvudmännen

Varje huvudman har ansvar för att denna överenskommelse blir känd av all berörd personal hos huvudmannen.

Överenskommelsen gäller från att den är beslutad

Denna överenskommelse med tillhörande rutiner gäller från att den är beslutad.

För ändringar av överenskommelsen krävs beslut av ansvariga politiker på både regional och kommunal nivå.

För ändringar av rutinerna krävs beslut av ansvariga chefer från både regionen och kommunerna i samarbetsorganet Chefsforum.

Uppföljning av överenskommelsen ska ske ett år efter att den trätt i kraft. Ansvarig är en av utvecklingsstrategerna inom verksamheten Social välfärd och skola.

---

² 11 kap 3 a § Socialnämnden ska, om det inte är obehövligt, underrätta landstinget om att ett barn eller en ung person i åldern 18-20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en sådan hälsundersökning som avses i lagen (2017:209) om hälsundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. *Lag (2017:210)*.

³ 1 § Landstinget ska, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), på initiativ av socialnämnden erbjuda en hälsundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet av ett barn eller en ung person i åldern 18-20 år inleds.

⁴ Läkarundersökning ska, om den inte av särskilda skäl är obehövlig, ske innan nämnden gör en ansökan om vård enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Enligt LVU får socialnämnden besluta om att läkarundersökning av den unge ska ske samt utse läkare för undersökningen.

Huvudmännens ansvar

Socialtjänsten ska inhämta information

Samtliga kommuner i Västmanland har ordinarie licens för utredningsmodellen: *Barns behov i centrum (BBIC)*⁵, vilket innebär att BBIC används när socialtjänsten utreder barn och ungas behov av stöd och skydd och vid de tillfällen då barn och unga placeras utanför hemmet.

Socialstyrelsen har tagit fram stöddokument för tvärprofessionellt samarbete mellan socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården.

Dokumentationsstödet i BBIC tillhandahåller en struktur för hur konsultationen kring barnets hälsa kan genomföras. Det är socialtjänstens ansvar att se till att hälso- och sjukvården får information om BBIC samt att se till att den skriftliga återkopplingen från hälso- och tandvårdsundersökningen följer BBIC:s frågeställningar.

När socialtjänsten inleder utredning om ett barn eller en ung individs situation och det finns oro för barnets/den unga individens hälsa ska socialsekreteraren inhämta journalkopior och uppgifter om barnets/den ungas hälsa från den vårdcentral där barnet/den unga är listad, barnhälsovården (BVC) eller elevhälsans medicinska del. Socialsekreteraren ska kontakta BVC-sköterska eller skolsköterska och begära in uppgifter om barnet/den unga utifrån BBIC:s konsultationsdokument.

För att få information om barnets/den ungas tandhälsa ska socialsekreteraren kontakta tandvården och begära in uppgifter om barnet/den unga utifrån BBIC:s konsultationsdokument.

Hälsoundersökning

Som nämnts tidigare är hälsoundersökning av barn och unga som placeras utanför hemmet reglerad i lag sedan 15 april 2017. Av socialtjänstlagen 11 kap 3 a § framgår: Socialnämnden ska, om det inte är obehövt, underrätta landstinget om att ett barn (upp till 18 år) eller ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en sådan hälsoundersökning som avses i lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Av Lag om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet 1 § framgår att landstinget, på initiativ av socialnämnden, ska erbjuda en hälsoundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet av ett barn eller en ung person i åldern 18 - 20 år inleds.

En hälsoundersökning kan vara obehövlig om barnet eller den unga det senaste året har genomgått en sådan. Om socialtjänsten bedömer att hälsoundersökning är obehövlig bör socialsekreteraren dokumentera anledningen till detta. Hälsoundersökningen bör avse barnets/den ungas fysiska och psykiska hälsa samt tandhälsa. Den bör omfatta en kartläggning av tidigare hälsoundersökningar och vaccinationer samt de undersökningar och samtal som i

---

⁵ Barns behov i centrum (BBIC) är resultatet av ett långsiktigt utvecklingsarbete av Socialstyrelsen i samverkan med praktiker och forskare och syftar till att främja ett kunskapsbaserat socialt arbete. Socialstyrelsens målsättning med BBIC är att erbjuda Sveriges socialnämnder en enhetlig struktur för handläggning, genomförande och uppföljning – med barnet i centrum. BBIC är också tänkt att kunna fungera som system för systematisk uppföljning.

övrigt behövs för en medicinsk bedömning av barnets eller den unges behov av hälso- och sjukvård. Det är viktigt att barnet/den unge får komma till tals om sin hälsa. (Prop 2016/17:59)

Tandhälsundersökning

Enligt lagstiftningen bör hälsundersökningen omfatta undersökning av tandhälsan. Överenskommelsen omfattar därför också undersökning av tandhälsan.

Socialsekreteraren ska så tidigt som möjligt under utredningen hämta in uppgifter om barnets/den ungas tandhälsa från folktandvården eller den privata vårdgivare där barnet/den unga får sin tandvård.

Läkarundersökning enligt LVU

Om en placering utanför hemmet sker enligt LVU får socialnämnden enligt 32 § LVU besluta om läkarundersökning av barnet/den unge samt utse läkare för undersökningen. Läkarundersökning ska, om den inte av särskilda skäl är obehövlig, ske innan nämnden gör ansökan enligt 4 § LVU.

Läkarundersökning enligt LVU syftar till att identifiera sjukdom, skada eller funktionsnedsättning som kan ha betydelse för bedömningen av behovet av vård och för planering av vårdens innehåll. Tiden för utredning och ansökan om vård enligt LVU är ofta kort och ofta saknas då förutsättningar för en mer djupgående hälsundersökning enligt SoL. En läkarundersökning enligt LVU ersätter dock inte en hälsundersökning i samband med placering och en sådan bör genomföras enligt gällande lagstiftning och denna överenskommelse i ett senare skede.

Var undersökningarna ska göras

Barn ska undersökas på barnkliniken

Barn (från och med 0 år till och med 17 år) ska, både när det gäller hälsundersökning enligt SoL och läkarundersökning enligt LVU, undersökas av läkare vid Barn- och ungdomskliniken vid Västmanlands sjukhus i Västerås.

Unga vuxna ska undersökas på familjeläkarmottagning

18–20-åringar ska, både när det gäller hälsundersökning enligt SoL och läkarundersökning enligt LVU, undersökas av läkare på den familjeläkarmottagning där individen är listad.

Tandhälsundersökning ska göras på den tandvårdsklinik där barnet/den unga är listad.

Socialtjänstens ansvar när barn och unga ska genomgå hälso- eller läkarundersökning

Utredande socialsekreterare har det yttersta ansvaret för att barnet får den praktiska och ekonomiska hjälp som behövs för att barnet/den unga ska kunna komma till Barn- och ungdomskliniken eller till familjeläkarmottagningen och till tandhälsundersökningen.

Ingen kostnad för beställande socialnämnd

Hälsundersökning, inklusive tandhälsundersökning, enligt 11 kap. 3 § SoL är utan kostnad för beställande socialnämnd. Detsamma gäller läkarundersökning enligt 32 § LVU.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) rekommenderar att landsting/regioner också kostnadsfritt återkopplar till socialtjänsten de medicinska bedömningar, som görs vid hälsoundersökning av barn och unga, när samhällsvård inleds (*Meddelandeblad från SKL, ärendenr. 17/00003*). I Region Västmanland är journalkopior avgiftsfria upp till 9 sidor, vid 10 sidor är kostnaden 50 kr och därefter är kostnaden 2 kr/kopia. Avgifterna gäller, enligt denna överenskommelse, även för journalkopior från hälso-, tandhälso- och läkarundersökning. Arbetsgruppens (för denna överenskommelse med tillhörande rutiner) bedömning är att antalet journalkopior för återkoppling av hälso-, tandhälso- och/eller läkarundersökning (LVU) inte kommer överstiga 9 sidor.

Skriftlig återkoppling av resultatet av hälsoundersökning, inklusive tandhälsoundersökning, samt läkarundersökning till beställande socialnämnd ska ske i form av utskrift från/kopia av patientjournalen. Journalanteckningen ska innehålla information om barnet/den unga som motsvarar svaren på frågorna i de mallar som Socialstyrelsen tagit fram för utlåtande för hälso- och sjukvården. Detsamma gäller tandvården.

Samverkan genom SIP

Om barnet/den unga får insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården bör en samordnad individuell plan (SIP) upprättas. SIP ska tydliggöra huvudmännens ansvar och säkerställa deras samverkan så att barnets/den ungas samlade behov av insatser tillgodoses. Under förutsättning att barnets vårdnadshavare/den unga samtycker ska socialtjänsten så snart som möjligt och senast inom 2 veckor efter verkställd placering, kalla till möte för att upprätta en samordnad individuell plan (SIP).

Konsultation för barnpsykiatrisk bedömning av barn och unga upp till 18 år

Det finns möjlighet för socialsekreterare att konsultera behandlare eller läkare vid barn- och ungdomspsykiatri under pågående barnavårdsutredning (anonymt om samtycke inte ges av vårdnadshavare). Det finns också möjlighet för barnläkare vid barn- och ungdomskliniken att konsultera BUP i samband med hälso- eller läkarundersökning.

3. Avvikelse ska rapporteras

Avvikelse ska rapporteras, se rutiner.

Referenser

Socialstyrelsen: *BBIC*

Hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80)

Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Lag om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet (2017:209)

Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52)

Meddelandeblad från Sveriges kommuner och landsting (SKL) ärendenummer: 17/00003

Patientlagen (2014:821)

Regeringens proposition 2016/17:59: Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Socialtjänstlagen (2000:453)

Bilagor

Bilaga 1: Rutiner

Bilaga 2: Begäran om hälso- eller läkarundersökning enligt anvisningar i BBIC

Bilaga 1. Rutiner

För att få en förståelse för rutinerna är det bra att läsa dem tillsammans med överenskommelsen.

1. Inledning och bakgrund

Se överenskommelsen s 3.

2. Överenskommelse mellan region Västmanland och länets kommuner

Se överenskommelsen s 4.

3. Huvudmännens ansvar

Socialtjänsten har ansvar för att ge information

Det är socialtjänstens ansvar att se till att hälso- och sjukvården får information om BBIC och att se till att den skriftliga återkopplingen från hälso- och tandhälsoundersökningen följer BBIC:s frågeställningar. Observera att hälso- och sjukvården inte har tillgång till BBIC-dokument digitalt. Ansvarig socialsekreterare ska därför skicka aktuellt dokument till den undersökande läkaren/tandläkaren per brev, eller hänvisa till rätt dokument på Socialstyrelsens hemsida. För mer information om BBIC hänvisas till Socialstyrelsens hemsida: <http://www.socialstyrelsen.se/barnochfamilj/bbic>

Socialtjänsten har ansvar för informationsinhämtning

När socialtjänsten inleder utredning om ett barn eller en ung person (till och med 20 år) och det finns en oro för individens hälsa ska socialsekreteraren inhämta journalkopior och uppgifter om barnets/den ungas hälsa från den vårdcentral där barnet/den unga är listad, barnhälsovården (BVC) eller elevhälsans medicinska del. Socialsekreteraren ska kontakta BVC-sköterska eller skolsköterska och begära in uppgifter om barnet/den unge utifrån BBIC:s konsultationsdokument, länk: <http://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/BBIC-Samverkan-BVC-och-elevhalsa-konsultation.pdf>

Om barnet/den unga har en långvarig somatisk eller psykisk sjukdom eller en funktionsnedsättning ska socialsekreteraren använda BBIC-konsultationsdokument som riktar sig till barnets/den ungas pågående vårdkontakter, se länk: <http://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/BBIC-Samverkan-barnets-vardkontakter-konsultation.pdf>

För att få information om barnets/den ungas tandhälsa ska socialsekreteraren kontakta tandvården och begära in uppgifter om barnet/den unga utifrån BBIC:s konsultationsdokument, se länk: <http://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/BBIC-Samverkan-tandvard-konsultation.pdf>

Personal inom hälso- och sjukvården, inklusive tandvården, är enligt 14 kap. 1 § SoL skyldiga att lämna uppgifter till socialtjänsten i samband med en pågående barnavårdsutredning. Detta kan göras utan samtycke från vårdnadshavarna. Att hämta in och lämna ut journaler efter det

att en barnavårdsutredning är avslutad, kräver däremot att barnets vårdnadshavare och barnet självt från och med 15 års ålder lämnar sitt samtycke.

Hälsundersökning - Tillvägagångssätt

Socialtjänsten ska kontakta Barn- och ungdomskliniken eller familjeläkarmottagningen så tidigt som möjligt. Målsättningen är att barnet/den unga ska erbjudas en tid för hälsundersökning inom fyra veckor.

Vad hälsundersökningen ska innehålla framgår av BBIC-dokumentet; "Hälsundersökning av barnet i samband med placering...", se länk:

<http://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/BBIC-Samverkan-halso-och-sjukvard-halsundersokning.pdf>

Ansvarig socialsekreterare skickar en skriftlig begäran, se bilaga 2, till Barn- och Ungdomskliniken (0 - 17 år) eller till aktuell familjeläkarmottagning (18 - 20 år).

Faxnummer till Barn- och Ungdomskliniken: 021-17 45 91.

Faxnummer till aktuell familjeläkarmottagning fås via Region Västmanlands växel: 021-17 30 00.

När faxet kommit till Barn- och Ungdomskliniken eller till familjeläkarmottagningen motringer en sjuksköterska till socialsekreteraren och ombesörjer att tid för hälsundersökning bokas och meddelar därefter socialtjänsten tid och plats för hälsundersökningen samt namn på undersökande läkare.

Socialtjänsten ska lämna uppgift till Barn- och ungdomskliniken eller familjeläkarmottagningen om vem som kommer att följa barnet/den unga till läkarbesöket och hur den personen kan nås i händelse av att tiden behöver ombokas (uppgifterna ska framgå av begäran, se bilaga 2).

Förberedelser inför hälsundersökning

Barnet/den unga ska informeras av sin socialsekreterare om hälsundersökningen och dess syfte. Socialsekreteraren ansvarar för att barnet/den unga har sällskap av någon denna känner vid undersökningen.

Hälso- och sjukvården svarar för sammanställning av den tidigare dokumentation som finns i hälso- och sjukvårdens gemensamma dokumentationssystem; Cosmic och som bedöms nödvändig för att upptäcka aktuella och tidigare försummade hälso- och sjukvårdsbehov som barnet/den unga kan ha. Socialtjänsten svarar för att vid behov komplettera med journaler/dokumentation som finns i annat dokumentationssystem eller i annat landsting.

Inför hälsundersökningen ska undersökande läkare ha tillgång till den skriftliga begäran om hälsundersökning som socialtjänsten gjort (d.v.s. ifylld bilaga 2) samt de två BBIC-stöddokumentet: "*Hälsundersökning av barnet i samband med placering eller socialtjänstens utredning av ett barn*" och "*Utlåtande till socialtjänsten från hälso- och sjukvård*".

Hälsundersökning - bedömning, åtgärder och uppföljning

I den skriftliga återkopplingen till socialtjänsten (i form av kopia av journalanteckning) från hälso- och sjukvården ska information enligt BBIC:s stöddokument: "*Utlåtande till socialtjänsten från hälso- och sjukvård*", bedömning, planerade åtgärder samt uppföljning ges.

Uppgifter om hur lång tid undersökningen har tagit och vilken vuxen som varit närvarande och intervjuats eller lämnat information, ska ingå. En beskrivning av hur barnet/den unga har medverkat och kommunicerat i undersökningssituationen ska också ingå.

Av bedömningen ska framgå eventuella akuta och långsiktiga hälso- och sjukvårdsbehov, övriga hälsoförhållanden som bör beaktas vid placeringen samt vilka eventuella åtgärder hälso- och sjukvården planerar (t.ex. remisser till andra vårdgivare eller återbesök till barn- och ungdomskliniken eller familjeläkarmottagningen).

Tandhälsoundersökning - Tillvägagångssätt

Vad tandhälsoundersökningen ska innehålla framgår av BBIC-dokumentet ”Utlåtande från tandvården”, se länk: <http://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/BBIC-Samverkan-tandvard-utlatande.pdf>

Samtliga barn och ungdomar 3 – 22 år⁶ (2018) och 3 - 23 år⁷ (2019) som är folkbokförda i Västmanlands län är listade på en tandvårdsklinik och har en ansvarig tandläkare. Det går att välja folktandvård eller privata vårdgivare såväl inom som utom länet. Barn undersöks regelbundet och längsta tillåtna intervall mellan erbjudande om fullständiga undersökningar är två år. Om det finns osäkerhet om vilken vårdgivare som barnet är listat hos kan Tandvårdsenheten Region Västmanland kontaktas, telefon 021-17 47 38.

Socialsekreteraren ska så tidigt som möjligt i utredningen hämta in uppgifter om barnets/den ungas tandhälsa från den folktandvård eller privata vårdgivare där barnet/den unga får sin tandvård. Ansvarig socialsekreterare skickar en skriftlig begäran, se bilaga 2, till berörd tandvårdsenhet. Barnet/den unga kallas omgående (inom fyra veckor) för en ny undersökning om:

- det har gått mer än ett år sedan föregående undersökning
- datum för nästa planerade undersökning har passerats eller:
- om patienten tidigare inte har varit på undersökning hos den ansvarige vårdgivaren.

I övriga fall skickas uppgifter från den senaste undersökningen och eventuella daganteckningar till ansvarig socialsekreterare.

Med undersökning avses fullständig undersökning av tandläkare eller tandhygienist.

Inför barnets/den ungas besök inom tandvården bör socialtjänsten lämna information till den tandläkare/tandhygienist som ska genomföra undersökningen om vem som kommer att följa med barnet/den unga till undersökningen (namn och vilken relation) och om barnets/den ungas individuella behov.

Förberedelser inför tandhälsoundersökning

Barnet/den unga ska informeras av ”sin” socialsekreterare om undersökningen och dess syfte. För att få kunskap om barnets/den ungas aktuella tandhälsa är det viktigt att en vuxen som känner barnet/den unga väl och som barnet/den unga har förtroende för är närvarande vid undersökningen och det är socialtjänstens ansvar att se till detta. Det är angeläget att

⁶ Egentligen t o m det år det unga vuxna fyller 22.

⁷ Egentligen t o m det år den unga fyller 23.

undersökningen utformas så att barnet/den unga också själv ges tillfälle att ge sin beskrivning och få möjlighet att med egna ord ta upp frågor och funderingar om sin tandhälsa.

Inför undersökningen ska undersökande tandläkare/tandhygienist ha tillgång till BBIC:s stöddokument *"Utlåtande från tandvården"*.

Tandhälsoundersökning - bedömning, åtgärder och uppföljning

I den skriftliga återkopplingen till socialtjänsten (i form av kopia av journalanteckning) från tandvården ska information enligt BBIC:s stöddokument: *"Utlåtande från tandvården"*, framgå. Det gäller bedömning, planerade åtgärder och uppföljning. Vidare ska noteras hur lång tid undersökningen har tagit och vilken vuxen som varit närvarande och intervjuats eller lämnat information. En beskrivning av barnets/den ungas förmåga att medverka och kommunicera i undersökningssituationen ska också ingå.

Av bedömningen ska framgå eventuella akuta och/eller långsiktiga tandvårdsbehov samt vilka eventuella åtgärder tandvården planerar (t.ex. remisser till andra vårdgivare eller återbesök).

Den skriftliga återkopplingen ska vara socialtjänsten tillhanda så snart som möjligt, eller senast tio arbetsdagar efter det att undersökningen har ägt rum, om inget annat avtalas.

Barnets/den ungas socialsekreterare ansvarar för att säkerställa att barnet/den unga får såväl akuta som långsiktiga behov av tandvård tillgodosedda.

Läkarundersökning enligt LVU - Tillvägagångssätt

Socialtjänsten ska kontakta Barn- och ungdomskliniken eller familjeläkarmottagningen så tidigt som möjligt. Barnet/den unga ska erbjudas en tid för läkarundersökning inom fyra veckor.

Ansvarig socialsekreterare skickar en skriftlig begäran, se bilaga 2, till Barn- och Ungdomskliniken (för barn 0–17 år) eller till aktuell familjeläkarmottagning (unga 18–20 år).

Faxnummer till Barn- och Ungdomskliniken: 021-17 45 91.

Faxnummer till aktuell familjeläkarmottagning fås via Region Västmanlands växel: 021-17 30 00.

När faxet inkommit till Barn- och Ungdomskliniken eller till familjeläkarmottagningen "motringer" en sjuksköterska till socialsekreteraren och ombesörjer att tid för läkarundersökning bokas och meddelar därefter socialtjänsten tid och plats för läkarundersökningen samt namn på undersökande läkare.

Socialtjänsten ska lämna uppgift till Barn- och ungdomskliniken eller familjeläkarmottagningen om vem som kommer att följa barnet/den unga till läkarbesöket och hur den personen kan nås i händelse av att tiden behöver ombokas (uppgifterna lämnas i begäran, se bilaga 2).

Förberedelser inför läkarundersökning (LVU)

Barnet/den unga ska informeras av sin socialsekreterare om läkarundersökningen och dess syfte. Socialsekreteraren ansvarar för att barnet/den unga får sällskap av någon denna känner vid undersökningen.

Inför läkarundersökningen ska undersökande läkare ha tillgång till den skriftliga begäran om läkarundersökning som socialtjänsten gjort (d.v.s. ifylld bilaga 2) samt BBIC:s - stöddokument "Utlåtande till socialtjänsten från hälso- och sjukvård".

Bedömning, åtgärder och uppföljning – läkarundersökning (LVU)

I den skriftliga återkopplingen till socialtjänsten (i form av kopia av journalanteckning) från hälso- och sjukvården ska information enligt BBIC:s stöddokument "Utlåtande till socialtjänsten från hälso- och sjukvård", framgå. Det gäller bedömning, planerade åtgärder och uppföljning. Vidare noteras hur lång tid undersökningen har tagit och vilken vuxen som varit närvarande och intervjuats eller lämnat information. En beskrivning av hur barnet/den unga har medverkat och kommunicerat i undersökningssituationen ska också ingå.

Av bedömningen ska framgå eventuella akuta och långsiktiga hälso- och sjukvårdsbehov, övriga hälsoförhållanden som bör beaktas vid placering samt vilka eventuella åtgärder hälso- och sjukvården planerar (t.ex. eventuella remisser till andra vårdgivare eller återbesök till Barn- och ungdomskliniken eller familjeläkarmottagningen).

Den skriftliga återkopplingen ska vara socialtjänsten tillhanda så snart som möjligt, eller senast tio arbetsdagar efter det att undersökningen har ägt rum, om inget annat avtalats.

Barnets/den ungas socialsekreterare ansvarar för att säkerställa att barnet/den unga får såväl akuta som långsiktiga behov av hälso- och sjukvård tillgodosedda.

Skriftlig återkoppling – hälsoundersökning, tandhälsoundersökning och läkarundersökning

Den skriftliga återkopplingen ska vara socialtjänsten tillhanda så snart som möjligt, eller senast tio arbetsdagar efter det att undersökningen har ägt rum, om inget annat avtalas.

Skriftlig återkoppling av resultatet av hälsoundersökningen, inklusive tandhälsoundersökningen och läkarundersökning till beställande socialnämnd ska ske i form av utskrift från/kopia av patientjournalen. Journalanteckningen ska innehålla information om barnet/den unga som motsvarar svaren på frågorna i de mallar som Socialstyrelsen tagit fram för utlåtande, för hälso- och sjukvård:

<http://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/BBIC-Samverkan-halso-och-sjukvard-utlatande.pdf>

För tandvården:

<http://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/BBIC-Samverkan-tandvard-utlatande.pdf>

Barnets/den ungas socialsekreterare ansvarar för att säkerställa att barnet/den unga får såväl akuta som långsiktiga behov av hälso- och sjukvård tillgodosedda.

När krävs vårdnadshavares samtycke

I de fall som hälsoundersökningen, inklusive tandhälsoundersökning, görs i samband med en placering enligt Socialtjänstlagen (SoL 11 kap. 3 §), krävs vårdnadshavares samtycke. Om placeringen sker med stöd LVU får socialnämnden besluta om läkarundersökning, hälsoundersökning och tandhälsoundersökning även om det inte finns ett samtycke. Det är

dock eftersträvansvärt att i möjligaste mån samråda och planera med barnets vårdnadshavare och med barnet/den unga, med hänsyn till barnets ålder och mognad, inför undersökningarna.

Samverkan - SIP

Om barnet/den unga behöver insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården bör en samordnad individuell plan (SIP) upprättas. SIP ska tydliggöra huvudmännens ansvar och säkerställa deras samverkan så att barnets/den ungas samlade behov av insatser tillgodoses. Lagstiftningen som reglerar SIP återfinns i 2 kap. 7 § SoL och 16 kap. 4 § HSL. För Västmanland finns ett samverkansdokument upprättat som tydliggör skyldigheten och tillvägagångssättet för Västmanlands kommuner och Region Västmanland.

<https://www.regionvastmanland.se/globalassets/vardgivare-och-samarbetspartners/varksamverkan/sip/samverkansdokument-sip.pdf>

Det ska övervägas om SIP-mötet kan hållas genom Skype, telefon eller liknande. Syftet med SIP-mötet är att fördela ansvaret, samordna nödvändiga åtgärder och att åtgärderna planeras tillsammans med barnet, vårdnadshavare, familjehem eller HVB, socialtjänsten, BUP och skola. Tid för uppföljande SIP-möte ska bokas i anslutning till det första SIP-mötet. På det uppföljande mötet följs de planerade åtgärderna och behandlingsinsatserna upp.

Samverkan med barn- och ungdomspsykiatri (BUP)

Konsultation för barnpsykiatrisk bedömning av barn och unga upp till 18 år

Det finns möjlighet för socialsekreterare att konsultera behandlare/läkare vid barn- och ungdomspsykiatri under pågående barnvårdsutredning (anonymt om samtycke inte ges av vårdnadshavare). Det finns också möjlighet för barnläkare vid barn- och ungdomskliniken att konsultera BUP i samband med hälso- eller läkarundersökning.

För barn utan pågående behandling

Barnet ska aktualiseras genom att remiss skickas till den BUP-mottagning som barnet "tillhör". I remissen ska information ges om barnets nuvarande situation, planerad placering enligt SoL eller LVU och en beskrivning av den barnpsykiatriska problematiken. Om behov föreligger ska barnpsykiatrisk bedömning ske så snart som möjligt, dock senast inom 2 veckor.

Om det finns behov av akut barnpsykiatrisk bedömning eller stöd ska kontakt tas med BUP:s akutmottagning via telefon 021-17 57 46 och remiss ska faxas inom 1 dygn på faxnummer 021-17 37 70.

Om behov av barnpsykiatrisk vård föreligger återges den barnpsykiatriska bedömningen i ett remissvar till socialtjänsten. En fast vårdkontakt inom BUP ska utses till barnet. (Enligt hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) och patientlagen (2014:821) ska en fast vårdkontakt tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet.)

Under förutsättning att barnets vårdnadshavare/den unga samtycker ska socialtjänsten så snart som möjligt och senast 2veckor efter verkställd placering, kalla till möte för att upprätta en samordnad individuell plan (SIP).

För barn med pågående behandling

Om barnet har en pågående behandling på BUP ska socialsekreterare kontakta enhetschefen på BUP-mottagningen eller den fasta vårdkontakten för information, fortsatt planering och övervägande om huruvida SIP-möte ska hållas.

Uppföljning under placeringstiden samt planering vid omplacering eller avslut av placering

Under förutsättning att barnet bor i Västmanland och att det föreligger ett vårdbehov inom barnpsykiatri, ska den samordnade individuella planen följas upp regelbundet under placeringstiden (minst var 6:e månad).

Om barnet har en pågående barnpsykiatrisk behandlingsinsats ska socialtjänsten i samband med omplacering eller avslut av placeringen (hemflytt) sammankalla till ett SIP-möte där BUP deltar. Syftet med SIP-mötet är att förbereda och planera samtliga åtgärder och att säkerställa kontinuitet i vården. Detta gäller oavsett om barnet vid tillfället är bosatt i Region Västmanland eller inte.

4. Avvikelse ska rapporteras

Den som uppfattar att det skett en avvikelse från överenskommelsen ska göra en rapportering enligt den egna huvudmannens rutin. När avvikelsen rör annan verksamhet ska hantering av avvikelsen göras gemensamt. Problem med samverkan mellan verksamheterna i ett individärende ska i första hand lösas av ansvariga chefer.

Bilaga 2

Plats för kommunens logga

Till Barn- och ungdomskliniken (0-17 år)/Till FLM (18-20 år)

BEGÄRAN OM HÄLSO- ELLER LÄKARUNDERSÖKNING

ENLIGT ANVISNINGARNA I BBIC

i samband med placering utanför hemmet

Läkarundersökningen avser

Barnets namn:	Personnummer:
---------------	---------------

Kontaktuppgifter till vårdnadshavare eller annan vårdgivare med ansvar för barnet/den unga:

Namn:	Telefonnummer:
Adress:	Postnr och ort:
Relation till barnet om annat än vårdnadshavare (t.ex. familjehem, HVB-personal):	Alternativt telefonnummer/till boendet:

Beställare:

Socialnämnd (kommun):

Socialsekreterare/Utredare:

Telefon:

Begäran gäller Hälsoundersökning enligt 11 kap. 3§ SoL eller Läkarundersökning enligt 32§ LVU

Senaste datum när hälso- eller läkarundersökningen bör vara gjord: .....

Har BVC eller skolhälsovården konsulterats enligt BBIC? Ja Nej

Om ja, beskriv kortfattat om det framkommit brister inom hälsan (t.ex. inte fått vaccinationer, inte följt basprogrammet inom BVC/skolhälsovården, omsorgssvikt o.s.v.):

--

Begäran faxas till Barn- och ungdomskliniken vid Västmanlands sjukhus Västerås till faxnummer 021-17 xx xx.

I överenskommelsen "Läkarundersökning, hälso- och tandhälsoundersökning i samband med att barn placeras utanför hemmet" finns ytterligare information kring rutiner och samarbete mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

_____ Underskrift, utredare

Bilaga 3

Plats för kommunens logga

Till berörd tandvårdsenhet

BEGÄRAN OM TANDHÄLSUNDERSÖKNING OCH/ELLER SKRIFTLIG ÅTERKOPPLING

Enligt anvisningar i överenskommelse gällande hälsundersökning mm av barn och unga i samband med placering utanför hemmet

Den det gäller:

Barnets/den unges namn:	Personnummer:
-------------------------	---------------

Kontaktuppgifter till vårdnadshavare eller annan vårdgivare med ansvar för barnet/den unge:

Namn:	Telefonnummer:
Adress:	Postnr och ort:
Relation till barnet om annat än vårdnadshavare (t ex familjehem, HVB-personal):	Alternativt telefonnummer/till boendet:

Beställare

Socialnämnd (kommun):

Socialsekreterare/Utredare:

Telefon:

Begäran gäller som en del av Hälsundersökning enligt 11 kap. 3§ SoL.

Senaste datum när skriftlig återkoppling till socialtjänsten bör ske: .....

Beskriv kortfattat om det framkommit brister inom tandhälsan eller andra uppgifter om barnet/den unge som tandvården bör känna till inför ev undersökning:

--

Begäran faxas/skickas till berörd tandvårdsenhet.

I överenskommelsen "Hälso- och tandhälsundersökning och läkarundersökning i samband med att barn och unga placeras utanför hemmet" finns ytterligare information kring rutiner och samarbete mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

_____ Underskrift, utredare